

Section II Dalis

SA

Sėvyrė

Moterų
ir Vaikų
Laikraštis

No. 48

NEW YORK, LAPKRITIS-NOV. 30, 1917

VOL. IX

MOTINOS

Apdrauskite Savo Vaikus

NĖRA reikalo pri-
rašinėti vaikus prie
svetimtautiškų Insu-
rance kompanijų,
— galite apdrausti
Susivienijime Lietu-
vių Amerikoje. Ap-
drausdami savo vai-
kus S.L.A., mokėsit
mažiau, o atsitikime
nelaimės gausit dau-
giau. Kompanijų a-
gentams mokėdamos
po 10c. savaitėje iš-
mokate per metus
\$5.20; atsitikime ne-
laimės gaunate \$25.
Į S.L.A. mokėsit po
50c. į 3 mėnesius —
per metus išmokėsit
\$2.00, o nelaiminga-
me atsitikime gau-
nat nuo \$25 iki \$100
apsaugos.

NIEKAD nieks ne-
barškina į duris,
kaip daro tokie a-
gentai, rinkdami kas
savaitę dešimtukus:
Susivienijime Lietu-
vių Amerikoje apmo-
kate kartą į tris mė-
nesius arba ir už vi-
sus metus iškalno.
Reikalus atliekat sa-
vo prigimtoje kalbo-
je, o kuopų viršinin-
kai suteikia jums
nariams viso-
kiariopą naudą.

ISTATAI

PRIĖMIMUI VAIKŲ PRIE Susivienijimo Lietuvių Amerikoje

1. Visi lietuvių, abiejų lyčių vaikai, sveiki ant kuno ir proto, nuo 1 iki 18 metų amž., gali prigulėti prie Susivienijimo Lietuvių Amerikoje.
2. Vaikai nuo 1 iki 5 m. amž. moka \$2.00 per metus, arba 50c. kas 3 mėnesiai, t. y.: sausio, balandžio, liepos ir spalio mėn. Šio skyriaus vaikai gauna pomirtinės \$25.00.
3. Vaikai nuo 5 iki 10 m. moka \$2.25 per metus, — pirmą bertainį metų 75c., o kitus tris bertainius po 50c. Pomirtinės gauna \$50.00. — Vaikams, nuo 10 iki 18 m. am., mokant po \$2.25 per metus, bus išmokama \$100.00 pomirtinės.
4. Vaikai nuo 1 iki 5 m. amž. moka įstojimo 25c. Įstojimą ir už 1-mą bertainį moka sykiu, t. y. 75c.; nuo 5 iki 18 m. moka įstojimo 25c., 50c. bertaininės ir 25c. reikalams, arba viso \$1.00.
5. Visų trijų skyrių vaikai tik išbuvę 30 dienų Susivienijime gali gauti pomirtinę. Prigulėjimas vaiko prie S.L.A. skaitosi nuo tada, kada jo įsto-
jimo piningai priimti į Centrą.
6. Vaikai, prisirašę prie S.L.A., gaus iš Centro paliudijimus, ant kurių bus įrašyta vardas, pa-
vardė ir laikas įsirašymo į S.L.A.
7. Vaikai skolingi už vieną bertainį tampa su-
spenduoti, skolingi už du — liekasi išbraukti.
8. Vaikui mirus, pomirtinę gauna tėvai; nesant
tėvų — giminės, nesant giminių — urėdiškai pri-
pažinti vaikų globėjai. Pomirtinę išmokama pri-
stačius paliudijimą, ant kurio turi būti pasirašę
daktaras ir graborius.
9. Vaikai yra paliuosuojami nuo mokėjimo tau-
tiškų centų ir kitokių „ekstra“ mokesčių. Paliuo-
suoti taipgi nuo mokesčių siuntimui delegatų.
10. Vaikai neturi tiesos prie rinkimo delegatų
ir patys negali būti siunčiami kaip delegatai.
11. Vaikai turi būti įrašomi kuopų susirinki-
muose. Kuopų viršininkai ir abelnai visi sąna-
riai turi taisyti, kad nebutų įrašoma vaikai ne-
sveiki. Abejojant apie vaiko sveikatą, turi būti
pareikalauta daktaro paliudijimas, už kurį apmo-
ka tėvai arba įrašą vaikus ypatingai.
12. Vaikai nedoro pasielgimo, neklausantys tė-
vų, negali būti priimami prie S.L.A.
13. Vaikus prirašantieji turi paduoti teisingai
vaiko metus; neteisingai paduoti metai, jei bus
susekta, vaikas taps iš S.L.A. prašalintas be su-
grąžinimo įmokėtų pinigų. Abejojant apie vai-
ko metus, tėvai turi pristatyti gimimo metrikus.

Reikalaujanti platesnių informacijų, kreipkitės prie vietinės ku-
pos valdybos arba į Centro Sekretorių šio adresu:

A. B. Strimaitis

307 West 30th Street
NEW YORK CITY

VAIKAI priimami į
S.L.A. nuo 1 iki
18 metų amž.; pas-
kui, be jokio įsirašy-
mo ir be daktaro eg-
zaminacijos pereina
į suaugusių skyrių.
Po prisirašymo, kaip
parodo įstatuose, už
30 dienų vaikai tam-
pa pilnais nariais ir,
atsitikus mirčiai, iš-
mokama pilną įsta-
tuose parodytą po-
mirtinę be atidėlio-
jimo. Vaikai priima-
ma be daktaro pa-
liudijimo — užten-
ka, kad du S.L.A.
nariai patvirtina vai-
ko sveikatą kuopos
susirinkime. Kuopos
randasi kiekviename
mieste.

SKAITYDAMOS šį
laikraštį, pratinkit
taipgi ir savo vaike-
lius prie skaitymo:
jiems yra pavestas
Vaikų Skyrius. Me-
dį galima lenkti pa-
kol jaunas, taip ir
vaikelius galima pri-
pratinti skaityti iš
mažens, taipgi supa-
žindinti juos su tėja
Draugija, kuri rupi-
nasi ir teikia savo
reikalingas in-
formacijas.

MOTERŲ TRIUMFAS NEW YORKE

Parašė P. JURGELIUTĖ.

LAPKRIČIO 6 d. New Yorko miesto ir valstijos moterims pripažinta balsavimo teisės. Laike politiškų rinkimų miesto valdininkų buvo pavestas žmonių referendumui ir priedas prie konstitucijos, kad pripažinus moterims teises. Užpernai irgi tas buvo referendumui pavesta, bet tuokart buvo 195.000 balsų daugiau prieš tą priedą, negu už. Šių metų referendumas davė 100.000 balsų daugiau už, negu prieš. Tokiu budu dviems arba trims milionams moterų suteikta balsavimo teisė ne tiktai prezidento rinkimuose, kaip tai yra kai-kuriose vakarų valstijose, bet visuose politiškuose rinkimuose, pradedant nuo šerifo ir baigiant augščiausiu Suv. Valstijų valdininku.

New Yorko valstijoje yra 3.060.848 moterų 21 ir daugiau metų amžiaus. Nežinia kiek jų galės balsuoti, nes daugelis ateivės ir dar nėra pilietėmis. Bet maždaug rokuojama 2.000.000 piliečių. Dabar visose valstijose, kur moterims pripažinta balsavimo teisės, 10.121.931 moterų turi teisę balsuoti prezidento rinkimuose, jeigu jos yra pilietės. Trylika valstijų jau pripažino moterims balsavimo teises visuose rinkimuose; 19-kos val-

stijų moters balsuos prezidento rinkimuose.

Balsavimo bėgis New Yorke buvo gana ramus. Abelnai, mažai kas priešinosi, išskyrus laikraštį *New York Times*, kuris visados pasižymėjo savo neprielankumu moterims politikos klausimuose. Moterų reikalavimui pritarė visos politikos partijos ir augščiausie partijų vadovai, pradedant nuo prezidento ir baigiant mažiukais renkamais valdininkais.

New York'o moters pradėjo darbuotis už lygias teises dar prieš Civilę Karę. Taigi, ėmė apie 65 metus, pakol jų nenuilstantis darbas antgalo atsiekė savo tikslą.

Galima tikėtis, kad ir kitos valstijos seks New Yorko pavyzdį ir netrukus visose Suv. Valstijose moters turės lygias su vyrais teises politikoje.

Ir lietuvaitės, gyvenančios Amerikoje, ypatingai tose valstijose, kur moters jau įgijo politikos teises, privalo dalyvauti šalies politikos gyvenime, apsiprasti su juo ir stengties užimti valdiškas vietas. Sugrįžus Lietuvon, kur mūsų sesers, beabejonės, bus lygios pilietės su vyrais, mums bus lengviau prisitaikyti prie politikos darbo tėvynėje, jei jau čia busime apsipažinusios su tokiu darbu.

Tris Ištekėjusių Moterų Rušis

— Parašė K. VITAITIENĖ. —

PIRMOS rušies moteris yra toji, kuri, pagimdžiusi vaikus, pasitraukia nuo savo meilužio. Jinai tampa visai *motina* ir daugiau nieko. Ji tankiai sustoja pasižiūrėti į kudikį vežimėlyje, eidama pro šalį. Ji pirmutinė kuogreičiausia nubėga pas kaimynus, sužinojusi, kad ten yra naujai gimęs kudikis. Ji tankiai pasižiūri į stalčius, kur yra padėtos pirmos kudikio drapanėlės. Joks pasišventimas nėra jai per didelis, jei tai lytisi vaikų. Užtai jos vyras nelabai tėra linksmas...

* *

Antra moteris yra toji, kuri bėga su savo sandraugu, palikdama savo vaikus rūpintis patiems savimi.

Motinystė jai reiškia kančią, rupestį, suvaržytą laisvę, sugadintą figurą. Žo-

džiu, — ji yra vyro *moteris* pirmiausia ir paskučiausia.

* *

Trečios rušies yra toji didvyriška moteris, apie kurią poetai dainuoja. Kiekvienas vyras tokios moters trokšta, bet tankiausia atranda save pririštu prie vienos kurios iš anūdviejų, viršiaus minėtų. Tokia moteris retai tėra užeinama; ji turi savyje anūdviejų tos didžiai ištvermingos meilės gabumus. Toki moteris yra visa *motina* savo vaikams ir kartu visa *žmona* savo vyrui. Jos vyras pas ją ateina su savo viltimis, susikrimitais ir rūpesčiais; jos vaikai — su ašaromis ir savo sužeistais keliukais. Ir ji pasiima tą dvigubą naštą ant savo pečių su gailestingumu savo širdyje — tačiaus su šypsna akyse. Toki moteris yra tai idealė pati ir motina.

o r o

SLA. M. terų Kuopa Chicag je

KUDIKIS*

Metropolitan Life Insurance Leidimu
Vertė I. B. BRONUŠAS, M. D.

MAISTO *prižiūrėjimas.* — Visoks maistas tarp valgio reikia laikyti ledinčioje ir gerai uždengtą. Maistas, šitaip užlaikomas, yra šviežias ir nekenksmingas sveikatai daug ilgiau, negu maistas, kurs laikoma ne ledinėje. Genda maistas, ar jis būtų iš vaisių, pieno ar mėsos, visuomet turi savyje bakterijas, kurios užpuola kuną ir pagamina ligą. Ypatingai vaikai serga skilvio ar vidurių liga nuo sugedusio maisto.

Ledinės *prižiūrėjimas.* — Ledinė reikia gerai išvalyti nors sykį į metus. Jei kas nors joje sugenda, tai ledinė tuojaus reikia išvalyti. Maistas ypatingai greitai genda vasaros metu, užtai ledinė reikia labai daboti, kad joks maistas joje neputų. Nors vieną sykį į savaitę reikia perpilti karštą vandenį per nubėgimo dūdukę ir jį išvalyti ilga-kočiu šepėčiu.

Skalbinių švarumas. — Skalbiniai reikia švariai užlaikyti, ir visi skalbiniai, išskyrus flaneles ir dažytas drapanas, reikia sykį į savaitę išvirinti. Skalbiniai ištikrųjų nėra švarūs ir be bakterijų, jeigu jie nėra išvirinti. Karštis užmuša bakterijas. Kadangi purvas reiškia pavojų, tad skalbiniai reikia laikyti švariais, kaip tik galima. Viršutiniai drabužiai reikia gerai valyti su šepėčiu ir karštais pakabinti lauke prieš saulę.

Rankų švarumas. — Svarbiau yra nusiplauti rankas ir veidą, negu skalbinius išmazgoti. Vaikų nereikia leisti prie stalo, iki jie nėra nuprausti. Nešvarios rankos gali užteršti maistą. Nešvarūs pirštai neprivalo dalytėti veido,

akių ir lupų. Mes tankiai ant rankų gauname bakterijų nuo nešvarių diržų ant gatvekarių, nuo durų rankenų arba rakandų. Visas kunas reikalauja maudynės paskirtame laike, kad jis būtų švarus.

Nešvarios vietos žaislams. — Vaikai tankiai žaidžia nešvariose vietose. Jie labai tankiai sėdi nešvarioje gatvėje arba užpakalyje namų, kur išmatų kibirai kviečia prie savęs pavojingas muses. Maži vaikai tankiai šliaužinėja po tokias vietas, kur liguisti žmonės prispjauo, arba kur nešvarūs čeverykai atnešė mėšlo, purvo arba kitokių dalykų, pilnų bakterijų.

Viešasai gėrimo indas. — Nėra abejonės, kad viešąjį gėrimo indą mokykloje, arba stotyje arba ant gatvės vieną ar kitą kartą vartojo žmogus, kurs savo burnoje turėjo ligų bakterijas. Jei kitas asmuo tuomet atsigertų iš tokio indo, tai bakterijos turi gerą progą užkrėsti jį liga. Viešose vietose visuomet reikia vartoti atskiras gėrimo indas. Tam tikslui reikia nusipirkti pigus popierinis kaušelis-vokutė.

Dizinfekuojami vaistai. — Svarbu yra žinoti, kas užmuštų bakterijas suterštuose ir nešvariuose dalykuose. Tai yra vadinama — dizinfekuojamas vaistas. Svarbiausis dizinfektorius yra karštas vanduo ir muilas. Didžiuma dizinfektorijų yra nuodingi, todėl nereikia laikyti jų ten, kur maži vaikai gali prieiti. Virinimas vandenyje per trisdešimt minučių yra geriausias dizinfektorius.

Paprastas dizinfektorius. — Paprastą dizinfektorių galima padaryti iš borakso rugštis ir laikyti po ranka. Tai yra rugštis, padaryta iš baltų miltelių; jos galima gauti kiekvienoje aptiekoje. Perkant po svarą pundelyje, kainuoja pigiau,

negu perkant po trupučiuką kas sykis. Vartojimui jį reikia padaryti šitaip: paminkite vieną arbatinį šaukštuką ir supilkite į pilną šilto vandens stiklinę. Vanduo turi būti gana šiltas, kad ištirpytų miltelius. Paskui borinės rugšties vanduo reikia laikyti gerai išvirintoje ir švarioje bonkoje, kurią reikia akiai uždaryti; tokį mišinį galima vartoti kiekviename atsitikime.

Borinės rugšties vartojimas. — Ją galima vartoti: a) plovimui žindančios motinos krūtų; b) plovimui kūdikio akučių; c) gargaliavimui gerklės, atsitikus gerklės uždegimui tarp vaikų; d) išvalymui žaizdų; e) išvalymui nosies ir ausų.

Tyras oras. — Tyras oras neturi kvapnio. Oras, kurs turi nemalonų kvapą, nėra tyras. Nepavelykit orui namuose

pasenti. Vasaros metu langai reikia laikyti plačiai atdari; žiemą, jei kambaryje randasi du langu, vieną reikia pakelti iš apačios, o kitą nuo viršaus. Jeigu tik vienas langas tesiranda, — tai pakelkite po kelis colius nuo viršaus ir apačios. Langas visuomet reikia laikyti atidarytas tokiame kambaryje, kur žmonės miega.

Purvas reiškia pavojų. — Bjaurios gatvės, nešvarus vanduo, nešvarus pieno prižiūrėjimas, visa tai reiškia pavojų namams. Permainas galima butų įvesti tuose dalykuose, jei užtektinai atidžios butų atkreipta, pirma — linkui savo namų, o paskui — linkui dalykų, kurie gyvena su jais. Švarūs namai, tyras vanduo, tyras oras, geras pienas — yra tai vaikučių apsauga.

(Dar Bus)

Moteris — Vyro Draugė ir Jam Lygi

— Rašo ONA. —

KAS nėra girdėjęs šitokio išsitarimo: „Moteris turi klausyti, nes vyras yra šeimos galva ir pasaulio valdytojas.“ Užtenka šitokio išsitarimo sukėlimui neapykantos pas tokį žmogų (vyrą), kurs myli savo moterį ir godoja savo motiną. Toks išsitarimas atsiduoda laukiniu balsu, primityviu urzgėjimu. Prisilaikant tokio saiko, kiekvienas tyronas turėjo būti ne tyronas, prispaudėjas, bet gerbtinas didvyris, o žiaurumas turėjo būti tobulumu ir žmogaus garbinimu; reiškia, — kuo labiau galima kitą pavergti, tuo didesnės užsitarnaujama garbės; tačiau netikiu, kad tie, kurie reikalauja nuo moterų paklusnumo, patį tokiam paklusnumui pritaria.

Tas, kurs yra *tikras* vyras, pilnoje to žodžio prasmėje, niekuomet nevartoja to-

kių išsitarimų: Kas vartoja panašius išsitarimus, vien pažemina save ir susilygina su tais gyvūnais, kurie savo spėka naikina silpnesnius už save, pasididžiudamas tąja žvėries spėka, kurią jįsai yra apdovanotas.

Atkreipę daugiau atidžios į šį klausimą, užtėmysime, kad tai nėra tuščias nesubrendusio proto sentimentas; nei pataikunų, kurie už maža-ką pasirengę kadir save parduoti. Drąsiai galima sakyti, kad tas paklusnumo apsireiškimas yra tai pasekmė tvarkos, kurioje gyvenome ir gyvename; toji tvarka išnaudoja kūdikių spėkas dirbtuvėse; tos dirbtuvės lyginai iščiulpia ir moterų spėkas tiek, kad jos pasilieka netinkančiomis pastoti motinomis, nes toji tvarka, tas surėdymas yra taip pažabojęs žmoniją, kad vaikams ir moterims butinai reikia stoti į darbi-

ninkų eiles delto, kad vyras, šeimos galva, negali savo šeimynai pragyvenimo uždirbti. Toji tvarka pažaboja daugelį nekaltų ir geros širdies ypatų ir paverčia jas tikrais vergais. Musų valdininkai, pasaulio valdytojai, neatkreipia domos į teisingus reikalavimus moterų užauklėjusių vyrų; jie drįsta teisybės reikalaujančias moteris grusti į kalėjimus; pagal dabartinę tvarką-surėdymą, moteris, kuri drįsta reikalauti to, kas jai, kaip gimdytojai ir auklėtojai, priklauso, yra suliginama su idijotais, prasižengėliais. Šios dienos įstatymai duoda vyrams balsą visokiuose reikaluose. Tie patys įstatymai duoda vyrams pilnas teises sulig nuosavybės ir sako, kad moteris negali turėti jokių teisių sulig nuosavybės. Negana to, — apsivedus, vyras ir savo moterį skaito jam priklausančia nuosavybe už tai, kad jis „duoda“ jai užlaikymą!...

Nėra abejonės, kad dabartiniuose laikuose moteris yra vergo vergė; tačiau reikėtų atsiminti, kad tai moteris davė vyrui gyvastį; jina jį auklėjo, savo krutimis penėjo ir davė jam visa tai, kuomi jisai yra, ir jeigu jos gyvenimo aplinkybės būtų buvusios geresnės, jina iš jo būtų padariusi dar geresnį žmogų, nes moteris-motina viską pašvenčia savo kūdikiui labui.

Dabar pažvelgkime, ką tuli mokslinčiai kalba apie moterį. *Paolo Lombroso*, vienas žymiausių minčių vyras, sako:

„Moteris, kad ir labiausiai lengvo būdo, nieko nepaisanti, vienok gilumoje savo širdies turi tokią kibirkštį drąsos (dėvyriškumo), apie kokią nei ji pati, nei niekas kitas nežinojo; ir tą kibirkštį ji niekam neparodo normaliam gyvenimo bėgyje; bet, likimui užgavus tuos, kuriuos ji myli, toji kibirkštis apsireiškia jos pasišventimo ir atsidavimo veikmėse. Tokiam atveji je ji nesitrauks, nei aimanuos, nepasiduos nusiminimams, bet

žengs drąsiai išgelbėjimui jos artimojo.”

Sardou tvirtina: „Mano nuomonėj moteris yra viršesnė už vyrą viskame. Ji turi nepaprastą tiesioginį sumanymą bei išvalgą ir visuomet galima pasitikėti ja, kad, reikalui esant, jina atliks kas reikia ir tuo laiku, kada reikia. Jos esti pilnos paakstinančių instinktų ir, nežiurint, kad jos buna likimo apsunkintos, visgi jos pasekmingai ir daug pakenčia. Mano žodžių patvirtinimui reikia vien pažvelgti į istoriją.”

Lester F. Ward, ekonomistas, šiaip išsireiškia: „Neturime nei mažiausio supratimo apie moters talentą bei jos gabumą. Šiame laike ji nežemiau stovi už vyrą, o už kelių gentkarčių apšvietos, svarstant abi lyti lygiai, pamatysime, kad tasai skirtumas pasirodys kokybėje, su motere priešakyje.”

Eugene V. Debs sako: „Aš esu linksmas, kad galiu prisidėti prie tokios partijos (socialistų), kuri pripažįsta kaip vyrui, taip ir moterei lygybę. Kitokis atsiėsimas būtų labai siauras, ypatingai dvidešimtame amžiuje, ir permažas tokiam vyrui, kurs nors kiek pretenduoja prie vyriškumo.”

Daleiskime, kad moteris dar nėra atsiėkusi tam tikro tobulo laipsnio; bet ar galima daleisti, kad vyras yra tobulas? Ne, ir jisai nebus tobulas, pakol nežengs vienu keliu su motere.

Plato teisybę pasakė, kad vyras ir moteris yra tai dvi pusi, tverianti žmoniją; viena pusė remiasi kita, ir tik tuomi galima atsiėkti augščiausio pobūdžių laipsnio.

Shakespeare ir tatai suprato, nes savo veikaluose jisai perstato moterį taip tvirtą, kaip vyrą, o vyrą taip jautrų, kaip moterį.

Sulig dabartinių gyvenimo žiaurių įpročių arba priimtų taisyklių, kaip nebuk pavadinime, moteris yra nustumta

nuošaliai ir nemažai, o gal ir diduma, vyrų į ją žiuri lyg į koki priedą, — šiaip reikalingas sutvėrimas ir viskas... Tačiau, ačiu apšvietimui, ateina toji diena, kur moteris bus godojama, kaip moteris, gyvenimo draugė ir vyrui lygi esybė. Moteris bus iškelta iš tamsumos, į kurią vyras ją nustumė; ji užims savo

vietą žmonijoje, kaip tos žmonijos dalis, o tik tada pasaulyje įvyks tikra brolybė, meilė ir teisingumas.

Tuomet vyro viršenybė apsieiškė ne tame, kad jisai yra pavergęs moterį, bet tame, kad jisai ją nuo vergystės paliuso savo.

DELKO AŠ ESU UŽ MOTERŲ BALSAVIMO TEISES

Parašė Dr. FRANK CRANE.

DELTO, kad niekados negirdėjau geros priežasties, del kurios turėčiau būti priešingas moterų balsavimui.

Delto, kad moteris yra vėlė, individualumas ir toks pats pilietis, kaip ir vyras. Delto, kad atsakomybė turi eiti drauge su pilietyste.

Delto, kad moteris yra taip pat intelligentiška, kaip ir vyras ir daug padoresnė už jį.

Delto, kad juo platesnę pažvalgą įgys moteris ir juo jos reikalai bus įvairesni — tuo ji bus geresnė pati ir motina.

Delto, kad demokratija nėra išnaši, jei ji nėra visiška; ir ten-gi, kur tiktai pusė piliečių balsuoja, tėra tiktai pusė demokratijos.

Delto, kad moters, arčiausia stovinčios prie kūdikių, yra labiau jautrios sulys moralės ir visuomeninės įtekmės.

Delto, kad balsavimo teisių labiausia reikia toms moterims, kurios jų nenori.

Delto, kad visi reikalai, ar tai būtų biznio, religijos, sporto ar politikos — yra daug malonesni ir geriau apdirbti, jei juose dalyvauja moters.

Delto, kad aš nemėgstu organizacijų, nei įstaigų, įkurtų tiktai vienai lyčiai — kaip tai vyrų klubai, kolegijos, kuopos

arba moterų klubai, kolegijos ir kuopos.

Delto, kad tvirtinimas, buk moteris esanti žemesnė už vyrą, yra tai užsilikimas iš viduramžių.

Delto, kad mano moteris yra mano bendras, o ne mano savastis.

Delto, kad moters yra daug praktiškesnės už vyrus ir ne tokios rizikantės, kaip vyrai.

Delto, kad moters yra daug konservatyviškesnės už vyrus.

Delto, kad tvarkos, taupumo ir taikos instinktai moteryse yra tvirtesni, negu vyruose.

Delto, kad kūdikiai reikia priruošti prie politikos klausimų ir prie to moters turi būti prisirengusios.

Delto, kad bile kliasinė idėja, net ir lyties klias yra didžiausia visuomenės nelaimė.

Delto, kad politika yra linkusi prie purvo; gi moteris, kur tik neatsilankytų — tuojaus griebiasi valymo.

Delto, kad atėjimas moterų į politikos dirvą atidarys gausų tyro, malonaus ir doro sentimento šaltinį.

Delto, kad gyvenu Amerikoje, o ne Europoje ar Azijoje.

Delto, kad gyvenu dvidešimtame šimtetyje, o ne dešimtame.

Vertė P. Jurgeliutė.

Parašė A. B. STRIMAITIS.

MUSŲ moters, pamačiusios šį antgalvį, norės sužinoti, kas po juomi rašoma apie *tiesas*, nes mūsų moters, kaip ir kitų kulturingesniųjų tautų, jau nuo keleto pastarųjų metų kur-nekur pradeda kalbėti apie lygias su vyrais *teises*. Patįs-gi vyrai pradeda vesti diskusijas tarp savęs už moterų teises; vieni nemato jokio reikalo moterims rūpintis politikos reikalais, o kiti priešingai riša moterų klausimą. Aš ypač šiai savo nuomonės neišreiškiu kaslink moterų lygių teisių, tik tiek pasakysiu, kad kuomet yra balsavimo diena, visuomet atiduodu balsą už moterų lygų su vyrais balsavimą, bet rišti šį klausimą, apginti jį — palieku pačioms moterims.

Viso pasaulio historijoje nebuvo geresnės progos jaunam vyrui, ar senam žmogui, siekiančiam prie kokio nors tikslo, jį atsiekti. Taip, gal buti, ir moterų lygių teisių su vyrais išgavimui dabar yra geresnė proga, negu kada nors pirma, tik jos turėtų imtis energiščiau už savo darbo.

Teisės, kaip žinome, taip pat, kaip ir *tiesos*, yra nevienokios. Yra nerašytos, kurias vadiname žmogiškumo teisėmis. Kas vaduojasi žmogiškumo teisėmis, tam rašytosios teisės nėra teisėmis. Pasaulio gamta turi savo tiesas; jos yra teisingiausios, geriems žmonėms jos yra geros, suteikia ramumą šiame pasaulyje. Jei žmonės gyventų nesusirišę su rašytomis

tiesomis, pagal gamtos tiesas, tokių nelaimių, kokios pasaulyje randasi, nebutų. Bet gamtos tiesos podraug yra ir rusčios: jos prasikaltusius be jokios mielaširdystės baudžia.

Pasaulis susideda iš įvairių rasių žmonių, iš įvairių tautų; jame yra

daug įvairiausių tikėjimų ir politiškų pažvalgų. Tie žmonės neprisilaiko gamtos tiesų, tad ir negalima apsieiti be rašytų tiesų. Rašytosios-gi netarnauja lygiai visiems, kaip kad gamtos duotosios, nes tankiausiai kenčia tie žmonės, kurie prie rašymo jų niekuomet nebuvo prileisti. Ir antra — kenčia ne tie, kurie labiausiai jas laužo. Pavyzdžiui imkime kadir dabartinę Europos karę: žmonės kenčia niekuo nekalti, neperžengę ir tų rašytųjų tiesų, o ne tie, kurie laužo tas tiesas, planuoja, kaip jas kuolabiausiai po kojų pamynus. Tuo laiku, kada Suvienytos Valstijos apšaukė karę, čia pat, po mūsų akių, demokratiškoje šalyje visos tiesos, suvaržymai, negalimybės abelname gyvenimo bėgyje antkart sutruko. Rods, darbininkui, norinčiam dirbti, darbo nestoka, ir senam žmogui, einant darbo jieskoti, nereikia žilus plaukus juodai dažyti; penkiųdešimtų metų žmogaus, pirmiau negaudavusio užsiėmimo, šiandien darbdavys neklaus gimimo metrikų... Fabrikantai džiaugiasi, gaudami darbininką; net moters samdomos yra vyrų vietosna. Štai, pačiame New Yorke, didesnėse krautuvėse retas vyras tedirba; prie kontroliavimo elevatorių, kur pirmiau išimtinai dirbdavo vyrai, dabar merginos darbą atlieka.

Nesenai senatorius J. S. Williams, Washington'e, pabriežė, kad pietinėse valstijose moters ir merginos dirba ant

ukių taip, kaip ir vyrai, prie plugų, pjaujamų mašinų ir prie kitų sunkių darbų, kurie lig šiam laikui šioje šalyje retai tebuvo žinomi moterims.

Kietųjų anglių aprubėse vaikai nuo 10 metų amžiaus priimami anglių laužyklos be jokių mokyklos perdėtinių paliudijimų. Pabrangimas maisto, aprėdų ir kitų gyvenimui reikalingų daiktų išpuolė iš lygsvaros; nors ir yra renkamos komisijos kontroliavimui tų dalykų, bet niekas nepagelbsti: tiesos laužomos ant kiekvieno žingsnio. Taigi, nors darbo nestoka, bet gyvenimo našta kaskart darosi sunkesnė.

Turtai, kokius šios šalies saumyliai krovė, bus išpilti bilionais. Šimtai tūkstančių jaunų vyrų yra įvilkti į unifor-

mus, apginkluoti, sustatyti eilėsna ir laukia komandos. Kiti-gi, kurie pirmiau stojo, jau gal padėjo galvas ir ilsis šaltuose svetimų šalių kapuose.

Trijų metų žudymos laike ką gero laimėjo žmonija? Nuversta Rusijos caras nuo sosto. Tas caras, kurs pats rašė ir pats laužė tiesas. Bet ar reikalinga buvo pašvęsti tiek daug gyvasčių nubaudimui vieno tiesų laužytojo ir kelių jo ministerių?

Mes gyvename tokioje gadynėje, kad mus valdo spėkas, o ne kokie nors įstatymai — tiesos. Dabar tiesų nesurastum kadir kažkaip jieškotum, nes pasaulio valdonai-diplomatai jas sau užgrobė. Netik moters, neturėjusios teisių, ir dabar jų neturi, bet ir vyrai jų nebeteko.

NAUDINGI PATARIMAI

Surinko ONA.

: Turint nuospaudas tarp-pirščiuose, paimk šmočiuką vatos, pavilgyk su ricina, pridėk ir aprišk minkšta skarele.— Vietoje ricinos galima vartoti vazeliną.— Dėvėk smagiai didelius batus.

: Persidurus koją vinimi, vilgyk žaizdą alyvų aliejum.

: „Camphoro“ (kumparo) tinktura, dešimts iki dvylikos lašų į stiklą vandens — puikus plovimas dantis.

: Nevartok per daug kietą šepetuką dantis; kietas šepetukas nustumia žemyn smegenis ir atidengia danties minkštesniąją dalį ir nuo to, laikui bėgant, dantis pradeda gesti.

: Plaukų atgaivinimui galima pamėginti šį mišinį: viena uncija „tinktuos cantharides“, viena uncija „razmarino spirito“, keturios uncijos alyvų aliejaus. Prieš vartosiant, gerai sukratyk, įtrink

po biskį į galvos odą prieš eisiant gulėti ir išryto, galvą išplovus šaltu vandeniu ir gerai išdžiovinus.

: Norint turėti gražią išvaizdą, valgyk ganėtinai vaisių.

: Saulės nudegintą odą tankiai plauk pienu.

: Ruginiai miltai, apibarsčius užgautas dalis keletą kartų į dieną, palengvina vasarinį arba nuo karščio išbėrimus.

: Norint turėti gražias rankas, tepk jas, einant gulėti, su salotiniu aliejum (salad oil). Išryto ištepki su citrinos skystimu, nuplauki šiltame vandenyje ir sausai nušluostyk.

: Saldi smetona (pastijolka, smetonėlė) yra geriausias tepalas sutrukusioms rankoms ir lupoms.

: Lašas ar du kumparo palengvina smegenų uždegimą, kurs paeina nuo dantų dygimo.

VAIKŲ SKYRIUS

PASKUTINIEJI SAULĖS ŠEIMYNOS NARIAI

— Paruošė K. S. KARPAVIČIUS. —

TOLIMIAUSIOS nuo saulės planetos yra *Uranus*, pas-
kui — *Neptunas*, už kurios,
kolei kas, nepatirta, ar
randasi koki kita planeta,
priklausanti prie mūsų sau-

lės šeimos, ar ne.

Senovės žmonės žinojo tikrai apie pen-
kias planetas — *Merkurą*, *Venus*, *Marsą*,
Jupiterį ir
Saturną; mu-
sų žemės jie
neskaitė pla-
neta, — ji bu-
vo centru, a-
pie kurį ke-
liavo planetos
žvaigždės ir
saulė. Pasku-
tinioji, Satur-
nas, buvo lai-
koma paskuti-
niaja saulinė
syste-
moje. Nieka-
m nei
neužėjo ant
minties, kad
dar gali būti
planetos ir už Saturno rybų.

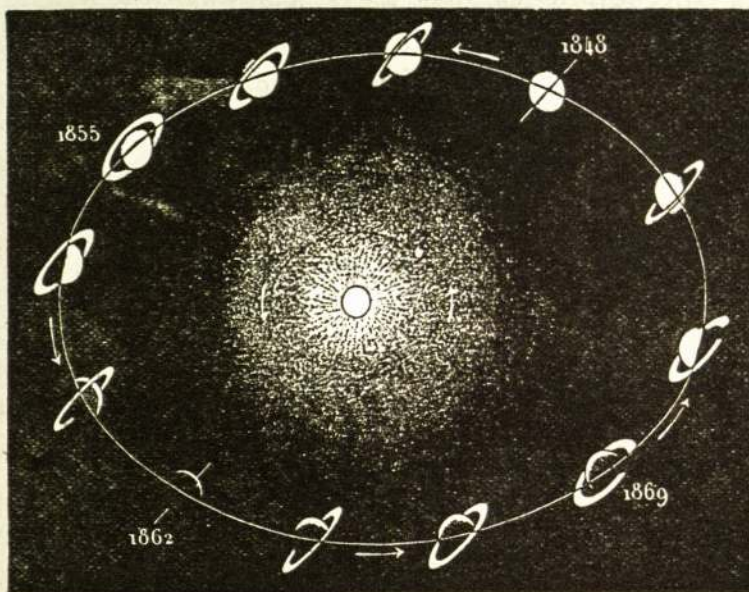
Uranus. Astronomas Herschel, 1781 m.,
patėmijo mažą žvaigždutę *Gemini* žvaigž-
dyne; po tulo laiko tyrinėjimo, pasirodė,
kad ta žvaigždutė nėra stovinčiųjų žvaig-

ždžių rūšies, bet planeta, prigulinti prie
saulės sistemos, ir einanti apie saulę la-
bai lėtai.

Keletas astronomų tą atradimą pa-
tvirtino ir sutiko užvardinti ją *Uranus*.
Mythologijoje *Uranus* minimas buvęs tē-
vu Saturno.

Uranus yra septintoji planeta sauli-
nėje sistemoje ir yra atstu nuo saulės
1.780.000.000 mylių; apeiti kelią apie

saulę ima 84
metus ir 7 die-
nas. Urano di-
ametras yra
36.700 mylių.
Taigi ir ši
planeta yra
daug mažesnė
už Jupiterį ir
Saturną, ta-
čiau ji yra
didesnė už mu-
sų žemę. Pa-
prasta akia
Uranus mato-
si mažą žvaig-
ždutę ir skai-
toma prie šeš-
to didumo

PLANETA SATURNAS KELIONĖJE APIE
SAULĘ.

(Skaityk pereitame Priedo numeryje)

žvaigždžių. Tokiame tolume budama mu-
sų žemė išrodytų tik dešimto didumo
žvaigždutę.

Apie šią planetą astronomams nepa-
vyksta daug ko patirti delei jos tolumo;

viskas kas žinoma, tai kad jos paviršius yra panašiai kaip ant Jupiterio arba ant Saturno, ir kad turi šokią tokią atmosferą. Uranus taipgi turi keturis mėnulių apie save ir jie vadinama: *Titania*, *Oberon*, *Ariel* ir *Umbriel*.

Vienas keistas dalykas apie tuos mėnulių: kuomet kitų planetų mėnuliai keliauja nuo vakarų į rytus, Urano-gi — nuo rytų į vakarus; tokiu budu, — žemės mėnulis mums matomas teka rytuose ir leidžiasi vakaruose, tenai gi buna atbulai.

Urano metlaikiai skiriasi nuo kitų planetų metlaikių. Saulė apšviečia beveik visą planetą, išskyrus pačius šiaurinių ir pietų polių. Uranus pats guli, taip sakan, galu į saulę ir todėl per pusę uraniškojo meto buna apšviestas vienas polių, kitą pusę — kitas. Kuomet pietinis arba šiaurinis polių buna atsukti į saulę, jie buna apšviesti ištisai per 42 mūsų metus (tai yra pusę uraniškojo meto...), tuo tarpu kitas Urano galas buna tamsoje per tiek pat laiko, arba per kitus 42 metus.

Jeigu, leiskime, tenai būtų kokie gyventojai ir jie gyventų tiek trumpai, kaip mes, tai žmogus, gyvenęs arčiau kurio nors poliaus, gimęs pradžioje uraniškosios žiemos, mirdamas 40-ties metų, negalėtų matyti saulės šviesos per visą savo gyvenimą... Tiesa, ir taip nedaug tenai yra šviesos, ir nelabai tenai naktis nuo dienos tesiskiria, nes saulė ten yra 370 sykių mažesnė, negu mes ją matome; — tamsa ir šaltis amžinai viešpatauja tame tolimame pasaulyje.

Neptunas. Dar ir su Uranu neužsibaigia saulinės sistemos rybos, ir, sulig Melagių Dėdės pasakos, jei galėtume, užsėdę ant kanuolės kulkos, lėkti po 500 sieksnių į sekundą, keliaudami 2.100 me-

tų nuo Urano, pasiektume kitą planetą, kuri jau šiais laikais vadinama paskutine — *Neptuną*. Pasakos sako, kad Neptunas buvęs brolis Jupiterio, pasaulio valdytojo, — Neptunui buvusi pavesta valdžia ant vandenų.

Atradimas naujos planetos sukėlė didelį džiaugsmą astronomų tarpe. Neptunas yra 2.787 milijonai mylių atstu nuo saulės ir imtų 5.700 metų traukiniu privažiuoti prie tos planetos. Šviesos spindulys, ateinąs nuo mėnulio iki žemės tikrai vieną ir ketvirtadalį sekundos, iki Neptuno užimtų net 4 valandas.

Neptuno metas nepaprastai ilgas — 164 žemės metai ir 280 dienų — tiek laiko užtrunka Neptunas kelionėje apie saulę, kol apeina sykį, ką atlieka ir visos kitos planetos. Nuo to laiko, kada ši planeta tapo surasta, ji perėjo vos tik vieną trečdalį savo kelio...

Neptunas turi vieną mėnulį. Sunku sužinoti ką nors apie pačią planetą, nes ji skaitoma tikrai aštunto didumo žvaigžde ir jau nuoga akia nematoma. Saulės šviesos gauna tikrai 700-tą dalį to, kiek mes jos gauname. Tai beveik saulinė Siberija, nes nieko kito tenai nėra, kaip tik šaltis ir tamsa.

Ar Yra Rubežiai? Suradus Neptuną ir užvadinus jį paskutine planeta, nekurie mano, jog jau ištikro negali būti daugiau planetų, priklausančių saulinei šeimynai, už rybų šios paskutiniosios.

Tačiau ar galima sakyti, kad jau Neptunas užbrėžia tikrus rubežius, už kurių negalėtų rasti dar planeta ar planetos? Tik jų kolei kas dar nesusekama.

Toliau pakalbėsime apie *planetoidus*, arba mažutes planetas, esančias tarp Marso ir Jupiterio; apie *kometas*, *meteorus* bei kitas tolimas žvaigždes.

JAUNATVĖS ŠALTINIS

TARPE ispanų, kurie plaukė Amerikon, jieškodami aukso, buvo vienas oficerius vardu Juan Ponce de Leon. Jis buvo atsižymėjęs Ispanijos armijoje ir buvo labai turtingas. Jis taip pat turėjo daug įtekmės pas karalių — taip daug, kad greitai laiku buvo paskirtas

visos rytinės Haiti dalies gubernatorium.

Atlikdamas savo pareigas, jis susekė, kad nelabai toli, į rytus, buvo turtinga sala, turinti daug aukso ir kitokių brangių dalykų. Indionai tą salą vadino Borinquen; tai buvo ta pati žemė, kurią pirma to atrado Kolumbus ir pavadino Porto Rico.

Ponce de Leonui taip patiko žinios apie tuos didelius turtus, kad jis pasiryžo gauti juos pats sau. Ispanijos karalius norėjo prisigerinti jam, kad gavus dalį tų turtų, ir paskyrė jį Porto Rico gubernatorium. Ponce nenorėjo gaišinti laiko. Priėmęs aštuonis laivus ir kelis šimtus žmonių, jis tuojaus išplaukė į naująją provinciją ir netrukus pasiekė Porto Rico salą.

Čiabuviai žmonės buvo malonūs ir sveetingi. Jie meiliai pasitiko baltuosius žmones ir stengėsi jiems pagelbėti, kuo ir kaip galėjo. Ponce de Leon atsimokėjo

jiems taip, kaip paprastai toje gadynėje ispanai atsimokėdavo už malonumą, — apiplėšė juos ir tiek jų pavertė vergijon, kiek tik galėjo. Pagaliaus, taip prislėgtieji laukiniai žmonės atsigryžo prieš prispaudėjus ir bandė išvyti juos iš savo šalies. Bet ką jie galėjo padaryti taip galintiems ir gudriems savo priešams?

Ponce buvo taip be širdies ir be jausmų, kaip žvėris. Netrukus sala, nesenai dar buvusi laiminga, buvo pilna baimės ir nelaimių. Indionai buvo vejami lauk iš savo namų. Tukstančiai jų buvo užmušti, likusieji-gi buvo paversti užkariautojų vergais.

Ponce pradėjo steigti naujokyną toje vietoje, kuri dabar yra vadinama Pueblo Viejo; bet netrukus jis permainė savo planus ir persikraustė prie gražaus uosto salos šiaurėje. Čia jis įsteigė miestą San Juan. Sau jis pasistatė arti paties uosto didelį namą, kurį pavadino Saca Blanca, arba Baltuoju Rumu; čia jis ir apsigyveno kuriam laikui.

Bet Ponce nebuvo laimingas, nežiurint to, kad turėjo daug turtų. Jis gyveno taip neatsargiai ir palaidai, kad jo jaunatvė kaip bematant jį apleido. Penkiųdešimtų metų amžiaus sulaukęs, jis jau buvo visai senas žmogus. Jau nebebuvo jam gyvenime nieko malonaus ir linksmo.

Vieną dieną, sėdint jam Baltame Rume, įvyko atsitikimas, kurs sužiebė jo gėstančioje mintyje vilties kibirkštėlę. Jis išgirdo vieną indioną-vergą pasakius, kad „Šalyje Bimini žmonės nesęsta.“

— Bimini! Kas tai yra Bimini? — jis užklausė.

— Tai yra graži sala, toli-toli į šiaurę nuo mūsų, — jam atsakyta.

— Papasakok man apie ją!

— Tenai, sako, esąs šaltinis tyro-tyro

ir stebuklingiausio visame pasaulyje vandens. Kiekvienas, kas išsimaudo jame, pasidaro taip tvirtas ir jaunas, kaip kad buvo savo gražiausiose dienose. Bimini'je niekas nepasęsta!

— Ar tu buvai ten?

— Ak, ne! Ta šalis yra taip toli, kad mūsų žmonės negali ten nukeliauti. Bet mes visados girdime pasakojant apie tą šalį.

Ponce klausinėjo kitų indionų apie Bimini ir tą stebuklingąjį šaltinį. Visi buvo girdėję apie tai. Tai buvusi šalis, pilna gražiausių gėlių. Ji buvusi toli į šiaurvakarius — per toli, kad mažomis valtelėmis būtų galima nuplaukti. Bet baltųjų žmonių dideli laivai būtų galėję nuplaukti tenai keliomis dienomis.

Ponce pasirižo surasti tą stebuklingą šaltinį. Pirmiausiai jis gavo karaliaus pavelijimą užkariauti Bimini, visvien kur ji nebutų. Paskui su trimis laivais ir keliais savo pasekėjais jis išplaukė šiaurvakarų linkui. Praplaukė pro šalį didelių salų, žinomų vardu Bahamas; ir visur, kur tik buvo matoma žmonės, jie sustodavo ir klausinėdavo:

— Kur yra Bimini? Kur yra stebuklingas jaunatvės šaltinis?

Visi rodė į šiaurvakarus. Vis sakydavo, kad „kiek toleliau,“ ir „kiek toleliau!“ Niekas nebuvo matęs to šaltinio, bet Ponce suprato, kad kiekvienas vis buvo girdėjęs apie tokį stebuklą.

Pagaliaus, jau nuplaukus gana toli nuo Bahamas salų, ispanai rado nežinomus dar žemės pakraščius, apaugustus gražiomis gėlėmis. Ar-gi tai Bimini?

Tačiau niekas negalėjo atsakyti į šį klausimą. Pakraščiai skietėsi toli šiaurės ir pietų linkui, tad Ponce suprato, jog tai ne sala, bet didelis sausžemis, arba kontinentas. Tą dieną buvo Velykos,

kurias ispanai vadina Pascua de Flores, arba Gėlių Šventė. Del to tai ir del gėlių daugybės ispanai tą šalį pavadino Florida.

Ponce de Leon lipo ant kranto daugelyje vietų ir vis jieškojo to stebuklingojo šaltinio. Jis gėrė vandenį iš kiekvieno tyro šaltinėlio. Maudėsi daugelyje upių ir upelių. Bet jo prarastoji jaunatvė jau nebegrižo pas jį.

Jis nuplaukė pietų linkui ir aplink vakarinius Floridos pakraščius, visur klausinėdamas:

— Ar tai čia Bimini? Kur čia yra jaunatvės šaltinis?

Bet čia gyvenusie indionai niekados nebuvo girdėję apie jokią Bimini ir nieko nežinojo apie jokių jaunatvės šaltinių. Pagaliaus, liautasi jieškoti Bimini ir šaltinio, ir Ponce sugrižo, nusimineš, atgal į Porto Rico.

Prabėgo dėvyni metai, ir jis vėl išsirengė į Floridą. Šiuo kartu jis pasiėmė su savim daug žmonių su tikslu užkariauti šalį ir paimti visus turtus, kokius ten galėtų rasti. Beto, jis tikėjosi ištyrinėti girias ir upes, kad dar pajieškojus to stebuklingo jaunatvės šaltinio.

Floridos indionai neturėjo didelių turtų, bet jie buvo drąsus ir mylėjo savo namus. Jie nesidavė pavergti be kovos, — tad puolė ant ispanų, kuomet šie išlipo ant kranto ir nuvijo juos atgal prie jų laivų.

Ponce de Leon liko pažeistas su vilyčia.

— Vežkite mane į Ispaniją, — sakė jis, — nesa niekados nesurasiu jaunatvės šaltinio!...

Jo laivas nugabeno jį į Kubą, — niekas jau nebegalėjo išgydyti jo žaizdos. Jis per ilgą laiką kentėjo skausmus ir, pagaliaus, pasimirė, gailėdamas savo prarastosios jaunatvės.

IŠ KARIŲ LIETUVOJE

METUOSE 1314 kryžiuočių viršininkas Glock išsiuntė būrį savo kareivių į Žemaičius, į Varnių pavieta. Ties šios dienos Taurage persikėlė kareiviai per upę Jura ir pagal krumus traukė į Šilelę. Žemaičių neužkabinti, atėjo pas ežerą Lukštą.

Nakčiai užėjus, vokiečiai apsistojo, pasistatė sau šatrus ir sugulė. Žemaičių nematydami, sargybas pastatė pakelėje, bet nuo krumų nepastatė. Miegojo be pavojaus, yt savo krašte. Bet drąsus Žemaičiai nemiegojo. Naktį susirinko jų į du šimtu: paėmė kirvius, bortas, dalgius ir išėjo vidurnakty priešų smaugti.

Nakty buvo mėnesiena. Vieni žemaičiai iš krumų tėjimo, kurie šatrai yra gražiausi — puolė į tuos, kirto ir pjovė pačius viršininkus. Kiti, matydami šeramus arklius, skubino prie jų; vadžias nupjovė, sėdo ir jojo šalin. Treti grobstė brangius daigtus, šatrose padėtus. Ketvirtieji susėdė į valtis, leidosi lyg tėvojo ežero galo. Išsėdė išgriovė tiltus ir perkasė keliose vietose skersai kelią, iš kurio priešai negalėjo išsisukti, nes visur buvo balos.

Pakilo klegėsis vokiečių stovykloj: viršininkai pašokę jieškojo savo galvų, bet jų rasti negalėjo. Kiti griebė ginklus, stojo į rindas, norėjo muštiesi, tačiau niekur nematė žemaičių, kurie, pagavę ką galėdami, sulindo į mišką. Beregint sargyba nuo paežerės pranešė vokiečiams žemaičius jau užimant užpakalį. Persigandę atėjusiai tarėsi jau esant apsuptais, todėl, pametę savo numirėlius, skubiai grįžo į Prusus.

METUOSE 1315 kryžiuočių mistras Enrikas ryžosi siųsti stiprią kariuomenę į Žemaičius ir užimti Girždutos pilį. Prusuose buvo jau daug krikštytų žemaičių,

kurie, tai pajutę, pranešė Žemaičių vyresnybei, o ta jau nesnaudė.

Visų pirmu susitiko vokiečiai su žemaičiais ant Kaltinėnų kalno. Žemaičių vadovu buvo stiprus vyras vardu Girgždis, kuris, sustatęs vyrus į eiles, sušuko: „Muškit, vyrai, muškit tuos nedorus atėjūnus!“ Tuojau visi puolė, yt vanagai ant gaidžių, tačiau žemaičiai čia negalėjo išturėti. Išmušė nemaža vokiečių ir atsitraukė, nes vokiečių buvo nelygiai daugiau, kaip musiškių.

Priešams toliaus traukiant ir kabinanties į kalną, žemaičiai juos baisiai įgrobė, nes ne vien mušė, bet dar liglaiku su pjuklais nevisai papjovė medžius ir paliko bestovinėčius, o paskiaus priešui įėjus, leido ir vertė ant jų. Taip jų arklius, vežimus ir pačius sutratino. Užvertė kelią: reikėjo su kirviais kelią sau taisyti. Tuom tarpu žemaičiai šaudė su vilyčiomis ir įvairiai juos galabijo. Matydami tai, vokiečiai keikė be galo žemaičius ir pradėjo abejoti, ar galės įsikarti į pilį. Pamatę Girgždutą apstotą, sakė: „Nu, ką mes gausime ant to pliko kalno? Kame čia rasi gyventojus, kurių galėtum turtą sau paimti? Ko mus čia giltinė nešė?“

Nors taip šnekėjo, viršininkams liepiant, turėjo toliau stumtis. Atėjus pas pilį, prasidėjo baisus mušis. Vokiečiai stipravo, žemaičiai nepasidavė. Vokiečiams su geležinėmis skardomis apsitaisiusiems, neveiku buvo kabintis į kalną. Kuriam besikabinant žemaitis smogdavo su bumbulu, prie bizuno grandinio prikabinu — tas risdavosi žemyn, yt kamuolys.

Per aštuonias valandas mušėsi. Vokiečiai, negalėdami į pilį įsikarti, pradėjo gurti. Karvadas įsakė pusti trimytą, kad atstotų. Krito tame mušyje iš vo-

kiečių šalies: tris karžygiai (ricieriai), keturi karvadai (pulkininkai) ir šiaip jau daugybė kareivių. Iš šalies žemaičių krito devyniolika vyrų — stiprių kareivių, brolis karės vadovo, Masius, kurs buvo labai narsus, todėl paskiaus visi jo

gailėjosi. Žemaičiai, pagal savo paprotį, sudegino jo kuną ant Girgždutos kalno.

Kryžiuočiai, namon grįždami, kropė gyventojus, kuriuos galėjo prigriebti ir degino jų namus. Tai atsitiko Utėnui (Vyteniui) viešpataujant.

Iš „Pasak. Antan. Tret.”

Benjaminas Franklin

ŠIS vardas yra žinomas visame pasaulyje, bet visužinomiausias ir mylimiausias yra jo gimtoje šalyje, Amerikoje. Jį ten taip gerbia, kad daugelis miestelių, sodžių ir miesto gatvių yra juo pavadinta.

Benjaminas Franklinas gimė apie 200 metų atgal Boston'e. Vicia, kurioje jis gimė, yra pažymėta didele marmorine lenta su parašu: „Čia gimė Benjaminas Franklin'as." Tėvai jį atidavė aštuonių metų amžiaus į mokyklą, bet jis senai jau buvo pramokęs skaityti. Jis pasakojosi, jog nepamenąs metų, kuomet išmokęs skaityti ir rašyti, nors ir labai gerai atminęs kitus jaunystės nuotikius. Tas parodo, kaip mažas budamas jis išmoko skaityti ir rašyti.

Nuo pat mažumės jis pasižymėjo mėgimu skaityti geras kningas. Tuomet kningų nedaug tebuvo, ir jis jas veik visas perskaitė. Dešimts metų amžiaus budamas jis pametė mokyklą ir pradėjo padėti tėvui dirbti. Jo tėvas turėjo muilo ir lajinių žvakių dirbtuvę. Prie to darbo ir pristatė jauną Franklin'ą dirbti, bet tėvas greitai įsitikino, kad jis gali būti geresniu, kaip muilo dirbėju. Jam tiko labai kningos skaityti ir todėl tėvas geriausiai nutarė leisti jį mokytis kningų spaudimo darbo vyresniojo brolio spaustuvėn.

Pristojęs į brolio spaustuvę dirbti Franklin'as parašė dainuškų, eilių ir išspausdino. Tuo pat metu jis pradėjo rašinėti ir laikraščiams žinių, tik jis gėdijosi parodyti tuos savo raštus net vyresniajam broliui ir padėdavo juos naktimis po redakcijos durimis, kad niekas nežinotų, jog tai jis rašęs.

Tie jo raštai buvo spausdinami, ir susilaukė pagyro nuo brolio ir kitų žmonių. Franklin'as, pramokęs spaustuvės darbo, pasidarė dideliu rašytoju. Tačiau jis nesutarė gerai su savo broliu ir išėjo į Philadelphijos miestą jieskotis darbo. Ten jis umu laiku įgijo daug draugų. Jis buvo tokio budo, kad niekuomet nepasakojo ir nerašė jokių bjaurių daigtų nei apie vieną žmogų ir todėl visi jį pradėjo gerbti, mylėti, tikėti juo ir siulė jam augštas vietas.

Franklin'as išaugo labai išmintingu ir gudriu žmogumi. Jis buvo didis rašytojas, didis savo šalies mylėtojas ir geras žmogus. Jo gyvenimas gali buti pavyzdžiu kiekvienam žmogui.

Pradėjęs savarankį gyvenimą spaustuvės darbininku, neužilgo jis įsigijo savo laikraštį ir savo raštais žavėjo plačią visuomenę. Dvidešimts penkių metų amžiaus budamas, jis išspausdino vieną po šiais dienai žinomą visoje Amerikoje kningą „Vargšo Richard'o Almanakas.”

Tai buvo rinkinys kasdieninių priežodžių, patarlių ir pasakaičių, nusakytų labai striukai ir įmanomai. Viena tokia pasakaitė, vardu: „Prakilniausias šio gyvenimo klausimas: ką aš galiu padaryti šiame pasaulyje,“ buvo viso Franklin'o gyvenimo taisyklė (įstatymas). Kur jis tik buvo — namie, svetimose šalyse ar kur kitur — jis visuomet rupinosi aplinkinius sušelpiti, palengvinti ir pamalauti jiems gyvenimą ir parodyti kelią, kaip jie patys sau turėtų pasigelbėti.

Tas rinkinys labai plačiai pasklido po Ameriką. Žmonės patys skaitė jį ir mokino savo vaikus. Daug sakinių iš to rinkinio virto kasdieninėmis žmonių patarlėmis ir priežodžiais. Daugelis žmonių po šios dienos vaduojasi tomis gražiomis jo mintimis.

Štai kitos jo mintys:

— Anksti gulti, anksti kelti, daro žmogų turtingu, sveiku, ir išmintingu. — Del senatvės ir ištekliaus atidėk visuomet, kada ir kiek tik gali, nes ir ryto saulutė

nešviečia visą dieną. — Kas nori gyventi ir tarpti, tas turi sėti ir arti.

Franklin'as gyveno tuose laikuose, kuomet Amerika kovojo už nepriklausomybę nuo Anglijos. Franklin'as savo didžiu, plačiu protu padėjo Washington'ui ir kitiems vadovams sutvarkyti naujos šalies gyvenimą. Jis prisidėjo prie parašymo vadinamos „Neprigulmybės Deklaracijos,“ kurioje aiškiai buvo pasakoma, kodėl Amerika turi atsiskirti nuo Anglijos, o vėliau prie surašymo pamatinių šalies valdymos įstatymų, vadinamosios „Suvienytųjų Valstijų Konstitucijos.“

Tiek jis daug padarė savo šalies gyvenime. Be to jis buvo mokslininkas. Jis pirmas ištyrė, kas yra žaibas ir išgalvojo perkunsargį.

Jis sulaukė gražaus amžiaus: mirė aštuoniosdešimts metų amžiaus. Palaidotas vienoje senoje gražioje Philadelphiajos miesto bažnyčioje.

TEKYLO SUKIMAS

(Franklin'o Pasaka.)

PAMENU vieną rytą, kaip aš dar buvau mažas, susitikau pas savo namų duris žmogų su kirviu ant pečių.

— Mielasai, berniukai, pasakyk man, — tarė jis: — ar jūs turite tekylą?

— Turime! — atsakiau aš.

— Kaip matau tu esi puikus vyrukas: tarė jis vėl: ar negalėčiau aš pasigaląsti ant jūsų tekylo savo kirvį?

Jo pagyrimo žodžiai taip pradžiugino mane, kad aš buvau pasiryžęs padaryti jam viską, ko tik jis norės. Aš nuvedžiau jį į pašiurę, kur buvo tekylos. Jis, paglostęs man galvą, tarė:

— Ar negalėtum dabar gauti bent la-

šelį šilto vandens tekylui palaistyti?

Kaip aš galėjau atsakyti „ne“? Aš nubėgau ir tuč-tuoju pristaciau jam vandens.

— Kiek turi metų ir kaip tavo vardas? — vėl užklausė žmogus, ir nesulaukęs mano atsakymo, pridėjo: — Aš matau, kad tu esi puikus berniukas, visu puikiausias koki kada esu matęs. Ar negalėtumei tu man bent kiek pasukti šį tekylą?

Tie visi meilūs žodžiai taip apsuko man galvą, kad aš mielai paėmiau už tekylo rankenos ir pradėjau sukti. Kirvis buvo baisia atšipęs. Aš sukau iš visų pajiegu, by tik įtikus savo geradariui.

Suskambino mokyklos varpas ir aš turēju bēgti į mokyklą. Bet kaip aš galėjau pamesti darbą tokiam geram žmogui? Ir aš sukau. Sukau, kol man nuskaido rankos, — pailsdavau, kveptel-davau valandaite ir vėl sukau. Pagalios, kirvis buvo išgalastas.

— Dabar, — tarė žmogus: — gali sau bėgti į mokyklą. Ak jūs, išdykėliai-vai-kai, ir taip vėlinatės į mokyklą, tai dar gausi barti nuo mokytojaus — skubėk!

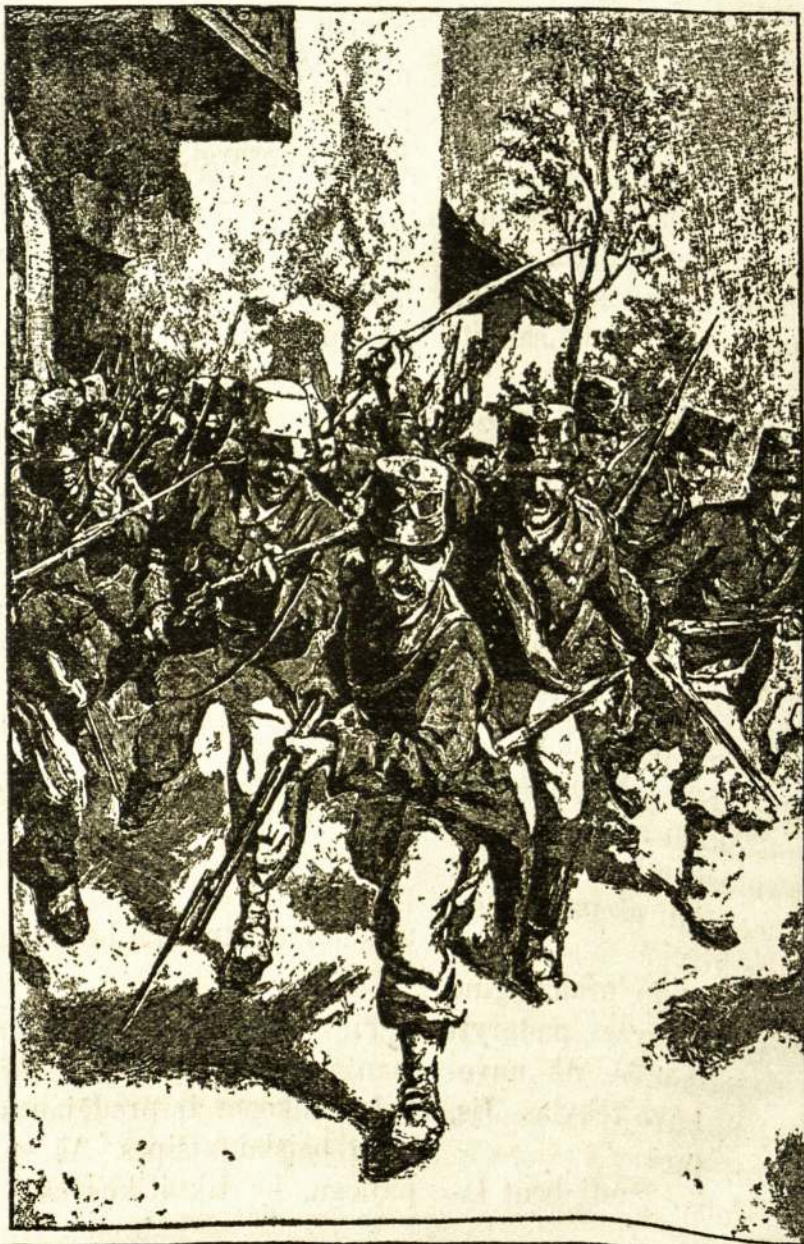
Šitokie jo žodžiai mane baisiai supykino.

— Kaip, — maniau sau: — aš taip sunkiai sukau jam tekylą, o jis mane vadina išdykėliu ir dar varinėja, kaip kokį pastumdėlį? To buvo jau per daug...

Tie žodžiai giliai įsmego man į galvą. Aš mąsčiau apie juos daug kartų. Ir dabar kaip tik aš išgirstu ką-nors ką gariant, tai aš žinau, kad tas žmogus jau turi kokį kirvį pasigalasti ir nori kitam užduoti tekylą pasukti. Kuomet jus giria — apsižiūrėkite! Daug žmonių yra pasaulyje, kurie kitiems mėgsta užduoti sau tekylą sukti.

Paveikslėlis iš Karės

Iš kningos „Širdis.“

186495

Liet. TSR
Knygų Rūmų
Knygų
Saugykla

MOTERS, ŠVIESKITĖS!

Susivienijimo Lietuvių Amerikoje Kningyne

GAUNAMOS KNINGOS — SKAITYKITE JAS

AMERIKA, 288 pusl.,	75c.
AUDRA RUSIJOJE, 56 pusl.,	20c.
ANDERSONO PASAKOS, 82 pusl.,	20c.
DAKTARAS IŠ PRIEVARTOS (Komedija)	20c.
KAIP GYVANA: Latviai, Suomia, Anglai,	20c.
KAIP BULGARAI INGIJO LAISVĖ (I),	20c.
KAIP BULGARAI INGIJO LAISVĖ (II)	20c.
KAS IŠ KUR PAREINA, 64 pusl.,	20c.
KELIONĖ Į ŠIDLAVĄ, 48 pusl.,	15c.
KONRADAS VALENRODAS (Poema), 24 p.	15c.
KRAŽIŲ SKERDYNĖ, 77 pusl.	15c.
KUN. A. BURBA, 29 pusl.	20c.
LIETUVIŠKA CHRESTOMATIJA, 180 psl.	40c.
LIETUVIŲ TAUTOS KLAUSIMAS	
EUROPINĖS KARĖS METU, 102 pusl.	35c.
NAUJAS BUDAS Išmokyti Rašyti, 24 pusl. ..	10c.
NUO DEGTINĖS (Komedija), 19 pusl.	10c.
PADĖJIMAS LIETUVIŲ TAUTOS RUSŲ	
VIEŠPATIJOJE (Rusų kalba), 128 pusl.	1.00
PASNINKAI LIETUVOJE, 16 pusl.,	5c.
PERSPĖJIMAS Apie Šventą Tikėjimą, 63 p.	10c.
PRAŽUVO (Vaizdelis iš gyvenimo), 16 pusl.	10c.
ŠVINTANT (Apysaka iš Bulgarų atgijimo),	25c.
TRACHOMA, Prie Šviesos, 100 pusl.	20c.
"TĖVYNĖS" Kompletai 1909-1910-1911. po	1.00

AIŠOPO PASAKOS

AIŠOPO PASAKOS — tai vienintelis tos rūšies veikalas lietuvių kalboje ir naudinga kiekvienam turėti. Kninga 360 puslapių, su 110 gražių paveikslų, 301 pasakų ir pasakėlių. Tinkanti pamokiniams seniesiems, jauniems, o ypatingai mažiems.

Motinos, nupirkdamos šią knygą savo vaikeliams, niekad nesigailės, nes vaikai mėgsta tokius skaitymus, ypač kad kiekvienai pasakai yra pritaikintas ir paveikslėlis.

AIŠOPO PASAKOS yra svarbios ne tik savo gražumu, bet ir labai rimta prasme: kiekviename atsitikime, kiekvienam žmogui, kiekvienai ydai rasi prilyginimus ir galiausiai pamokinius. Tai neišsėmiamas šaltinis; iš jų galima panaudoti sakinius viešose susirinkimuose ir draugiškuose pasikalbėjimuose.

KAINA SU PRISIUNTIMU I NAMUS — \$1.25

IŠSKYRUS

AIŠOPO PASAKAS ir 'APŠVIETĄ' VISAS KITAS KNINGAS SLA. NARIAI GAUNA UŽ PUSĖ PAŽYMĖTOS KAINOS

Paikalaudami knygų, parašykite aiškiai knigos vardą.

Pingus geriausiai siųsti per pašto Money

Orderį, paprastame laiške, užadresuojant:

A. B. STRIMAITIS

307 WEST 30th STREET
NEW YORK CITY

PASKAITOS

Žmonių Apšvietai Galima Rengti Žiemos Metu, nes tai yra Kuopų Užduotis

NE VISOS KUOPOS TUREJO APDRAUDOS IR SVEIKATOS SAVAITĘ, UŽTAI DABAR GALI PASINAUDOT

KUOPŲ NAUDAI SLA. IŠLEIDŲ 5-as PASKAITAS. JAS GALIMA SKAITYTI DIDELĖSE SUEIGOSE IR KUOPŲ SUSIRINKIMUOSE. S. L. A. NARIAI TAIPGI GALI ĮSIGYTI JAS ::

Kreipkitės į "Tėvynės" Administraciją

LIETUVOJE EUROPOS KARĖS METU

Kninga nušviečia tikrą karės padėjimą, kaip lietuviai pabėgo į plačią Rusiją, palikdami savo ukus, kuomet vokiečiai užėjo. Kninga 92 puslapių, su 12 didelėlių puikių paveikslų, paimtų iš pačių atsitikimų su pabėgėliais.

Kainuoja tiktai 50c. su prisiuntimu.

A. B. STRIMAITIS

307 W. 30th Street, New York City

LIGONIO ŠEIMYNOS PADĖJIMAS, JEI JISAI NEPRIGULI PRIE SUSIVIENIJIMO L. A.

SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

ISTEIGTAS 1886 METAIS

Kapitalas 1 Sausio, 1917, \$145.000
Pomirtinių išmokėjo . . . \$92.715
Ligoje pašalpų \$52.813

Moka pomirtinių \$150, \$300, \$600
ir \$1.000. Moka ligoje pašalpos—
\$6.00 \$9.00 ir \$12.00 į savaitę.

ŠELPIA Našles, Našlaičius, Moksleivius, Politiškus Kankinius, Imigrantus ir remia visus prakilnius lietuvių tautiškų ir kulturiškų reikalus.

ŽMONIŲ apšvietai leidžia savaitraštį „TĖVYNĘ“ su iliustruotu mėnesiniu priedu Moterims ir Vaikams, ir nariai tą gauna dovanai. Leidžia kningas, kurias nariams duodama už pusę kainos.

SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE yra seniausia, didžiausi ir tvirčiausia apdraudos, pašalpos ir kultūros organizacija. Kuopos yra visuose miestuose. Norėdamas prisirašyti, kreipkis prie vietinės kuopos, arba norėdamas platesnių informacijų, rašyk pas Centro Sekretorių, šiuo adresu:

A. B. STRIMAITIS

307 WEST 30TH STREET, NEW YORK CITY

